השימוש בשירותי בריאות דיגיטליים והגורמים המנבאים אותו בקרב קופות החולים בישראל

ד"ר אמית גור, פרופ' אילנה לביא, ד"ר מיכל משיח איזנברג, ד"ר סמירה עוביד
המכללה האקדמית עמק יזרעאל

רקע

- שנים ארוכות נדרשו מטופלים להיות נוכחים פיזית במרפאה לשם קבלת שירות רפואי, סיעודי ואדמיניסטרטיבי. הדרישה הגוברת לשירותי בריאות והמחסור במשאבים הנדרשים, הובילו לעומס רב ופגעו בזמינות השירותים, בנגישותם ובאיכותם.
- קופות החולים בישראל פועלות למעלה מעשור לפיתוח שירותי בריאות דיגיטליים במטרה לייעל ולשפר את השירות, ולהביא לצמצום פערים בבריאות. יתרונם של שירותי בריאות דיגיטליים ביכולתם להנגיש את שירותי הבריאות ולהופכם לזמינים יותר.
- משבר הקורונה אילץ את הקופות להרחיב, להאיץ ולשפר את פיתוח שירותי הבריאות הדיגיטליים על מנת לאפשר למטופלים להמשיך ולקבל שירותי בריאות מרחוק.
- למרות היתרונות הרבים, הטמעת שירותים מבוססי טכנולוגיה בבריאות היא מורכבת ונדרשת להתמודד עם מכשולים רבים הקשורים בהיבטים טכנולוגיים, אתיים ואנושיים.

מטרת המחקר

- לבחון את הגורמים המסבירים שימוש בשירותי בריאות דיגיטליים, תוך בחינת אוריינות בריאות דיגיטלית כמעצבת עמדות כלפי שירותי בריאות דיגיטליים והעלאת מידת השימוש בהם בקרב מטופלי ארבע קופות החולים בישראל.

שיטות

- מחקר חתך כמותי מתאמי בוצע באמצעות שאלון סגור, שהופץ ע"י מכון מחקר בפאנל אינטרנטי בקרב 609 משיבים ישראלים בני 20 ומעלה. הנתונים נאספו במהלך חודש ספטמבר 2022.
- השאלון כלל נתונים דמוגרפיים, שאלוני עמדות כלפי שירותי בריאות דיגיטליים, אוריינות בריאות דיגיטלית ומידת השימוש בשירותי הבריאות הדיגיטליים.
- בוצעה רגרסיה היררכית לבחינת התרומה של משתני המחקר לניבוי השימוש בשירותי בריאות דיגיטליים. ההשוואה בין הקופות בוצעה ע"י ניתוח שונות חד-כיווני.

ממצאים

- במודל הרגרסיה, המסביר 26% מהשונות של השימוש בשירותי הבריאות הדיגיטליים, נמצא:
  - מוצא אתני (β=-.09, p<.05), הכנסה (β=.10, p<.05), השתייכות לקופ"ח מכבי (β=.11, p<.01) ולאומית (β=.08, p<.05) מנבאים באופן מובהק את השימוש בשירותי בריאות דיגיטליים. נמצא כי יהודים, בעלי הכנסה ממוצעת ומעלה וחברים בקופ"ח מכבי ולאומית משתמשים יותר בשירותי בריאות דיגיטליים.
  - בנוסף, נמצא כי עמדות כלפי שירותי הבריאות הדיגיטליים (β=.26, p<.001) ואוריינות בריאות דיגיטלית (β=.24, p<.001) מנבאות באופן מובהק את השימוש בשירותי הבריאות הדיגיטליים. נמצא שככל שהעמדות חיוביות יותר והאוריינות גבוהה יותר כך משתמשים יותר בשירותי הבריאות הדיגיטליים.
- בניתוח שונות חד-כיווני נמצאו הבדלים מובהקים בין מטופלי הקופות השונות בממוצע מידת השימוש (F(3,605)=5.30, p<.001) ובממוצע העמדות כלפי שירותי בריאות דיגיטליים (F(3,605)=6.77, p<.01).
  - מטופלי מכבי ולאומית מחזיקים בממוצע בעמדות חיוביות יותר כלפי שירותי הבריאות הדיגיטליים, ומשתמשים בהם בממוצע יותר לעומת מטופלי כללית ומאוחדת.

מסקנות

- על קופות החולים לפעול להתאמת שירותי הבריאות הדיגיטליים השונים לתמהיל הדמוגרפי של מטופליהן, ולהשקיע בהטמעתם בקרב הממעטים להשתמש בהם, זאת במטרה להביא לשיפור בעמדות המטופלים כלפי שירותי הבריאות הדיגיטליים ולהעלאת השימוש בהם כתוצאה מכך.

הכנס השנתי ה-15 למדיניות הבריאות
יום ד', י"א סיון תשפ"ג, 31 במאי 2023, מלון דיוויד אינטרקונטיננטל, תל-אביב